

Τρεις επιστολές και μια «διαγραφή»

Το παρασκήνιο της ρήξης Παπανδρέου - Σημίτη, τι συζητήθηκε στον «πρωινό καφέ», ποιοι υποστήριξαν τη «σκληρή γραμμή»

Του Κ. Π. Παπαδόχου

Στοιχεία πολιτικού θύλακα με πολλές δικαιολογίες είχε το παρασκήνιο της «διαγραφής» του πρώην πρωθυπουργού κ. Κ. Σημίτη από τον κ. Γ. Παπανδρέου, λιγότερο από πέντε χρόνια μετά την παράδοση του «δοκτυλιδίου» της ηγεσίας από τον πρώτο, στον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ.

Το εκκοσμητικό που μεσολάβησε από το μεσημέρι της Τετάρτης και την παραλαβή της επιστολής, με την οποία ο κ. Κ. Σημίτης διαφώνησε δημοσίως με την επιλογή του ΠΑΣΟΚ να ζητήσει δημοψήφισμα για τη Συνθήκη της Αισαβόνας, μέχρι την Πέμπτη, οπότε και ο κ. Γ. Παπανδρέου του απάντησε, θέτοντας τον ουσιαστικά εκτός κόμματος, χαρακτηρίστηκε από αλληλόκληρες συσκέψεις στη Χαριλάου Τρικούπη, στη διάρκεια των οποίων εξετάστηκε πλήθος εναλλακτικών σεναρίων. Από την ήπια αντίδραση προς τον πρώην πρωθυπουργό, μέχρι το πλέον ακραίο, δηλαδή αυτό της «διαγραφής» του, το οποίο και τελικώς υιοθετήθηκε από τον κ. Γ. Παπανδρέου. Το χρονικό τους έχει ως εξής:

«Ανάλυση» και αντιδράσεις

Η επίδοση της επιστολής του κ. Κ. Σημίτη στο γραφείο του προέδρου του ΠΑΣΟΚ και η ταυτόχρονη δημοσιοποίηση της στα ΜΜΕ, γύρω στις 2 το μεσημέρι της Τετάρτης σήμανε συναγερμό στη Χαριλάου Τρικούπη. Ο προγραμματισμένος για τις τρεις «πρωινός καφές», με τη συμμετοχή των κ. Ν. Αθανασάκη Γ. Ραγκούση, Γ. Παπακωνσταντίνου, Δ. Ρέππα, Φιλ. Πετσάλη, Χ. Καστανίδη, Π. Μπεγγίτη και στενών συνεργατών του κ. Γ. Παπανδρέου, όπως οι κ. Π. Γερούλκας και Ρεγγίνα Βαρτζέλα, είχε ως προγραμματισμένο αντικείμενο τη στρατηγική του ΠΑΣΟΚ το επόμενο διάστημα. Όμως αυτή, ως ήταν αναμενόμενο, ουδέποτε συζητήθηκε. Η συσκέψη αναλύθηκε στην «ανάλυση» της επιστολής του πρώην πρωθυπουργού και στους πιθανούς τρόπους μιας πρώτης αντίδρασης.

Ολοι συμφώνησαν πως η κίνηση του κ. Κ. Σημίτη είχε σαφώς ευρύτερη πολιτική στόχευση από τη δημόσια καταγραφή της διαφωνίας του με τη δημοψηφισμα για τη νέα Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βασικά επικριρήματα, όμως, ήταν αφ' ενός η επιλογή του κ. Κ. Σημίτη να τη δημοσιοποιήσει πριν καλά καλά παραληφθεί από το γραφείο του κ. Γ. Παπανδρέου και αφ' ετέρου το ύψος της και κυρίως η αποστολή περί «κυβερνήσεων του πατέρα σου και των δικών μου» που θεωρήθηκε απαξιώτικη για τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ.

Δύο γραμμές

Όμως, ενώ στην «ανάγνωση» της επιστολής υπήρχε ομοφωνία στον τρόπο διαχείρισής της, σύμφωνα με πληροφορίες, σύντομα διαμορφώθηκαν δύο γραμμές: Η πρώτη, με κύριους εκφραστές τους κ. Γ. Ραγκούση και Ν. Αθανασάκη, πρότεινε την επιθετική αντιμετώπιση του κ. Κ. Σημίτη, με βασικό επιχείρημα ότι σε διαφορετική περίπτωση το ηγετικό προφίλ του κ. Γ. Παπανδρέου θα δέχονταν μη αναστρέψιμο πλήγμα και θα άνοιγε ένας νέος κύκλος αμφισβήτησης των επιλογών του από τους βαρώνους του ΠΑΣΟΚ. Στο ίδιο μήκος κύματος κινήθηκαν και οι κ. Φ. Πετσάλης, Χ. Καστανίδης και Π. Μπεγγίτης, που σημείωσαν πως εάν ο κ. Γ. Παπανδρέου δεν σπκώσει το γάντι που του πέταξε ο κ. Κ. Σημίτης, «θα είναι καλύτερα να παραδώσει τα κλειδιά της Χαριλάου Τρικούπη και να φύγει», προειδοποιώντας πως ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ διατρέχει τον κίνδυνο μιας νέας εσωκομματικής κρίσης το φθινόπωρο. Πιο μετριοπαθείς υπήρξαν κατά κύριο λόγο ο κ. Δ. Ρέππας και η κ. Ρεγγίνα Βαρτζέλα, που τάχθηκαν υπέρ της υποβάθμισης από τη Χαριλάου Τρικούπη της πρωτοβουλίας Σημίτη, με το σκεπτικό ότι θα έπρεπε να αποφευχθεί μια νέα κρίση κορυφής στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Όμως, ύστερα από μακρά συζήτηση συμφώνησαν να εκδοθεί μια σκληρή ανακοίνωση καταδίκης του πρώην πρωθυπουργού από τον κ. Γ. Παπακωνσταντίνου.

Η θέση του Κ. Λαλιώτη

Σημειώνεται, πως με τη λογική της υποβάθμισης της παρέμβασης Σημίτη συντάχθηκε, κατά πληροφορίες, και ο κ. Κ. Λαλιώτης -που είχε προστεθεί στη σύνθεση- καθώς εκτίμησε πως με δεδομένη την «εξοχική» στάση συγκεκριμένων ΜΜΕ έναντι του κ. Γ. Παπανδρέου ο τελευταίος πιθανότατα θα έβγαζε επιτημένους από ένα «επικοινωνιακό μπράντ-φερ» με τον πρώην πρωθυπουργό. Τελικά, ο κ. Γ. Παπανδρέου, που βρισκόταν σε ανοικτή γραμμή με τους επιτελείς του, υποθέτουμε το πρώτο σκεπτικό και έδωσε εντολή να υπαρέσει την Τετάρτη το απόγευμα ως πρώτη αντίδραση η σκληρή ανακοίνωση του κ. Γ. Παπακωνσταντίνου, μέσω της οποίας η επιστολή του πρώην πρωθυπουργού χαρακτηριζόταν «ακατανόητη» και η Χαριλάου Τρικούπη υπενθύμιζε

Ο πρώτος γύρος ανάμεσα στον Γ. Παπανδρέου και τον Κ. Σημίτη έληξε. Ολα όμως στο ΠΑΣΟΚ περιμένουν με αγωνία τον δεύτερο, που αργά ή γρήγορα θα έρθει.

Ο «επίλογος» που δεν εστάλη

Το επιτελείο του κ. Γ. Παπανδρέου το πρωί της Πέμπτης ετοίμασε δύο διαφορετικά σχέδια επιστολής του προέδρου του ΠΑΣΟΚ προς τον πρώην πρωθυπουργό. Η αρχή τους ήταν ίδια, αλλά ο «επίλογος» διαφορετικός. Το δεύτερο κείμενο ήταν σαφώς πιο ήπιο, και, παρότι φημνε το ενδεχόμενο της διαγραφής του κ. Κ. Σημίτη να πλανάται, επί της ουσίας τοποθετούσε τον πρώην πρωθυπουργό σε ρόλο «επίτιμου προέδρου» με σαφώς μεγαλύτερα περιθώρια διατύπωσης γνώμης, κατά το πρότυπο του κ. Κ. Μπιστόκη εντός της Ν.Δ. Όμως, τελικώς, ο κ. Γ. Παπανδρέου επέλεξε τη γνωστή επιστολή, μέσω της οποίας έθεσε τον κ. Κ. Σημίτη εκτός ΠΑΣΟΚ. Το επίμαχο τμήμα της επιστολής που δεν έστειλε ο κ. Γ. Παπανδρέου στον πρώην πρωθυπουργό έχει ως εξής: «Εκτιμώ το έργο που έχετε προσφέρει στη χώρα. Αναπολώ την εποικοδομητική για την Ελλάδα συνεργασία μας, στις κυβερνήσεις σου. Δέχομαι (όμως και) την απόφαση σου να κινηθείς έξω από τη στενή έννοια της κομματικής πειθαρχίας και να λειτουργήεις με απόλυτη ανεξαρτησία (αυτονομία), και άρα να μην προσμετράσαι στις συντεταγμένες δυνάμεις της κοινοβουλευτικής μας ομάδας. Διαφύλασσοντας το κύρος της συντεταγμένης πλειότητας της Κ.Ο. του ΠΑΣΟΚ θα αξιολογούμε πάντα τις απόψεις που καταθέτεις. Και προσωπικά θα το κάνω με ιδιαίτερο σεβασμό. Αυτό συνιστά ελάχιστη υποχρέωσή μου, μετά την κοινή μας πορεία».

πως το 2005 ο κ. Κ. Σημίτης είχε ταχθεί υπέρ της διεξαγωγής δημοψηφισματος για το Ευρωσύνταγμα. Στην ίδια σύσκεψη συμφωνήθηκε επίσης, ο κ. Γ. Παπανδρέου να καταφέρει ένα δεύτερο «πλήγμα» προς τον κ. Κ. Σημίτη, την επομένη, μέσω της απαντητικής του επιστολής προς τον πρώην πρωθυπουργό.

Η δεύτερη πράξη του δράματος παίχθηκε το βράδυ της Τετάρτης, μετά την ψήφιση «πλήγματος» για τη νέα Συνθήκη, στο γραφείο του προέδρου του ΠΑΣΟΚ στη Βουλή.

Στους σταθερούς επιτελείς του κ. Γ. Παπανδρέου προστέθηκε και ο κ. Χρ. Παπουτσής, κατ' ορισμένους... αυτοβούλως και κατ' άλλους επειδή κλήθηκε λόγω της επιρροής του σε μερίδα του κομματικού μηχανισμού του ΠΑΣΟΚ. Σε κάθε περίπτωση, ο κ. Χρ. Παπουτσής έδωσε εν πολλοίς τον τόνο στη σύσκεψη, καθώς μαζί με τον κ. Χ. Καστανίδη τάχθηκαν υπέρ της «αποφοτιστικής» αντιμετώπισης του κ. Κ. Σημίτη με το σκεπτικό ότι ο κ. Γ. Παπανδρέου δεν έχει άλλη επιλογή από το να εκκαθαρίσει το τοπίο πλήρως και άμεσα, καθώς θα ήταν λάθος να μεταθέσει χρονικά μια κρίση που κάποια στιγμή θα εκδηλωνόταν εκ νέου. Από την πλευρά του, ο κ. Δ. Ρέππας κατέβαλε μια ύστατη προσπάθεια να πείσουν οι τόνοι, αλλά, όπως αποδείχθηκε, χωρίς αποτέλεσμα. Παρότι ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ δεν άνοιξε τα χαρτιά του, φεύγοντας από τη Βουλή, όλοι οι παρισταμένοι είχαν αντιληφθεί πως είχε πάρει τις αποφάσεις του και αυτές θα ήταν ιδιαίτερα σκληρές για τον κ. Σημίτη.

Ετσι, η νέα σύσκεψη που συγκάλεσε ο κ. Γ. Παπανδρέου το πρωί της Πέμπτης στη Χαριλάου Τρικούπη είχε ουσιαστικά διαδικαστικό χαρακτήρα. Οι συνεργάτες του προέδρου του ΠΑΣΟΚ του προετοίμασαν εναλλακτικά σχέδια της απαντητικής επιστολής προς τον κ. Κ. Σημίτη. Το «ήπιο» (οι βασικές του παράγραφες δημοσιεύονται χωριστά) ουσιαστικά καθιστούσε τον κ. Κ. Σημίτη «επίτιμο», δηλαδή τον αποσυνδέει

από τα ενεργά μέλη της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΠΑΣΟΚ. Το δεύτερο σηματοδοτούσε τη «διαγραφή» του από τον κ. Γ. Παπανδρέου. Ως γνωστόν, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ επέλεξε να αποστείλει το δεύτερο...

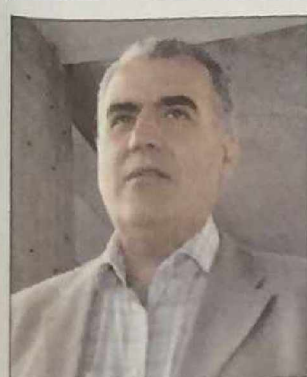
Περιμένοντας την απάντηση

Οι υπόλοιπες ώρες, μέχρι το βράδυ της Πέμπτης, ήταν ώρες αναμονής της απάντησης Σημίτη, αλλά και προετοιμασίας της «επόμενης ημέρας». Ο κ. Γ. Παπανδρέου έδωσε εντολή να μην υπάρξουν επιθετικές δηλώσεις κατά τον πρώην πρωθυπουργό. Μάλιστα, ο κ. Γ. Ραγκούσης προχώρησε στην έκδοση σχετικής εγκυκλίου, προκειμένου να μην επαναληφθεί το «τοίγκο» των τηλεπαράθρων του περασμένου Οκτωβρίου και Νοεμβρίου, όταν κορυφώονταν η μάχη για την ηγεσία. Παράλληλα, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ επικοινωνήσε με τον κ. Απ. Κακλαμάνη και τους κοινοβουλευτικούς εκπροσώπους του κόμματος κ. Ευάγγ. Βενιζέλο, Θ. Παγκάλο και Χρ. Παπουτσή μεταφέροντας την άποψη ότι ο κ. Κ. Σημίτης με την πρωτοβουλία του δεν του όφεινε άλλα περιθώρια χειρισμών, πέραν της διαγραφής. Πάντως, η συγκεκριμένη επιλογή δέχθηκε τα πυρά κορυφαίων στελεχών, που επεσήμαιναν πως ο κ. Γ. Παπανδρέου έδωσε μέσω αυτής της επικοινωνίας τη δυνατότητα στον κ. Ευάγγ. Βενιζέλο να καταγράψει την πλήρη διαφωνία του, χωρίς το κόστος να την καταστήσει γνωστή με δημόσια δήλωση.

Η «λήξη συναγερμού» για τη Χαριλάου Τρικούπη ήλθε λίγο μετά τις 20.00 το βράδυ της Πέμπτης, όταν από τα δελτία ειδήσεων έγινε γνωστό το περιεχόμενο της απάντησης Σημίτη στην επιστολή Παπανδρέου. Η αλλαγή έπεσε με ένα «ουδέν σκόλιο» από τους συνεργάτες του προέδρου του ΠΑΣΟΚ. Όλοι γνωρίζουν, όμως, ότι αργά ή γρήγορα θα υπάρξει και δεύτερος γύρος, καθώς ο πρώην πρωθυπουργός κατέστησε σαφές πως πλέον δεν πρόκειται να σιωπά...

Υπέρ της επιθετικής αντιμετώπισης του κ. Σημίτη τάχθηκαν ο Γ. Ραγκούσης και ο Ν. Αθανασάκης.

Μεταξύ αυτών που ήθελαν μετριοπάθεια ήταν και ο Δ. Ρέππας.

Καθοριστικό ρόλο έπαιξε ο Χρ. Παπουτσής.

Εξι σενάρια για την κίνηση Σημίτη

Πολεμικό έχει καταστεί το σκηνικό στο ΠΑΣΟΚ μετά την αποχώρησή του κ. Κ. Σημίτη, με τον κ. Γ. Παπανδρέου να φέρεται αποφασισμένος να συγκρουστεί όχι μόνο στο εσωκομματικό πεδίο αλλά, σύμφωνα με στενούς του συνεργάτες, και «με εκδοτική και οικονομικά συμφέροντα» που θα επιδιώξουν να χειραγωγήσουν τις εξελίξεις στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Ο κ. Γ. Παπανδρέου απέστειλε την περασμένη Πέμπτη με τον πλέον νικηφόρο τρόπο το μήνυμά ότι δεν θα ανεδείχονταν υποκαταστάτες από τη «γραμμή» του κόμματος, οπότε εάν αυτές εκδηλωθούν αυτομάτως το ΠΑΣΟΚ θα εισέρχεται στον αστερισμό των διαγραφών.

Από την πλευρά του, ο κ. Ευ. Βενιζέλος τηρεί στάση αναμονής, καθώς δεν επιθυμεί να υποπέσει σε σφάλματα που εκτιμά ότι τον οδήγησαν σε ήττα στην αναμέτρηση για την ηγεσία ή να δώσει τη δυνατότητα στον κ. Γ. Παπανδρέου να τον εκδηλώσει εκτός ΠΑΣΟΚ, τουλάχιστον με τους όρους και στον χρόνο που εκείνος επιθυμεί. Πάντως, από την επόμενη Τρίτη, ο κ. Ευ. Βενιζέλος και οι βουλευτές που τον στήριξαν στην αναμέτρηση της 11ης Νοεμβρίου, αναμένεται να αρχίσουν να τοποθετούνται δημοσίως, ασκώντας προεκλεκτική κριτική στην απόφαση του κ. Γ. Παπανδρέου να διαγράψει τον πρώην πρωθυπουργό.

Τα σενάρια

Μέσα στο παραπάνω σκηνικό, διακρίνεται στο παρασκήνιο και πλήθος σεναρίων για τους λόγους που οδήγησαν τον κ. Κ. Σημίτη στη μετωπική αντιπαράθεση με τον κ. Γ. Παπανδρέου. Σε κάθε περίπτωση, με δεδομένο ότι ο πρώην πρωθυπουργός κατέστησε σαφές πως θα τοποθετείται επί των εξελίξεων καθίσταται εκ των πραγμάτων σε μια ακόμη κρίσιμη μεταβλητή των περασμένων εξελίξεων εντός του ΠΑΣΟΚ.

Ουδείς στο ΠΑΣΟΚ γνωρίζει τη στόχευση της παρέμβασης Σημίτη, αλλά όλοι θεωρούν πως η «επόμενη ημέρα» στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης είναι εντελώς διαφορετική. Όλοι επίσης συνομολογούν, πως ο πρώην πρωθυπουργός δεν κινήθηκε εκτός ενός ευρύτερου σχεδιασμού, αλλά ενθάρτυσε η πρωτοβουλία του υπηρετούσε συγκεκριμένες στοχεύσεις.

Όμως, η ομοφωνία των στελεχών του ΠΑΣΟΚ τεμαχίζεται σ' αυτό ακριβώς το σημείο. Από εκεί και πέρα αρχίζει ένα πλήθος σεναρίων, για τους λόγους που ώθησαν τον κ. Κ. Σημίτη να προκαλέσει τη μετωπική σύγκρουση με τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ, η οποία οδήγησε στην πλήρη και οριστική διάρρηξη των μεταξύ τους σχέσεων. Εξ είναι τα βασικότερα:

■ **Πρώτον**, ότι ο κ. Κ. Σημίτης εκτιμά

πως η πορεία του ΠΑΣΟΚ υπό τον κ. Γ. Παπανδρέου είναι μη-αναστρέψιμη και επιθυμούσε να διαχωρίσει πλήρως τη θέση του από τις περαιτέρω εξελίξεις.

■ **Δεύτερον**, ότι ο πρώην πρωθυπουργός έχει «ειδική ευαισθησία» για τα θέματα της Ε.Ε., τρέφει ακόμη φιλοδοξίες για κάποιο «ρόλο» στους κόλπους των Βρυξελλών, και για τον λόγο αυτό εκρίνε επιβεβλημένο να διαφοροποιηθεί από τη γραμμή Παπανδρέου.

■ **Τρίτον**, ότι ο κ. Κ. Σημίτης είναι σφοδρά ενοχλημένος από τη στάση της Χαριλάου Τρικούπη στην υπόθεση Siemens, καθώς κρίσιμες συμβάσεις που βρίσκονται στο μικροσκόπιο της εν εξελίξει δικαστικής έρευνας είχαν υπογραφεί επί κυβερνήσεών του. Κατ' ορισμένες πηγές, μάλιστα, είχε ζητηθεί το ΠΑΣΟΚ να υπερασπίζονται των συγκεκριμένων συμβάσεων, αλλά ο κ. Γ. Παπανδρέου όχι μόνον δεν το έπραξε, αλλά αντίθετως φέρεται έτοιμος το αμέσως επόμενο διάστημα να «θυσιάσει» όποιο στέλεχος υπάρχουν ενδείξεις ότι εμπλέκεται σε παράτυπες δοσοληψίες με την εταιρεία.

■ **Τέταρτον**, ότι ο κ. Κ. Σημίτης καλλιεργεί από τώρα το έδαφος ώστε να είναι το 2010 ισχυρός υποψήφιος για την Προεδρία της Δημοκρατίας, εάν ο πρωθυπουργός κ. Κ. Καραμανλής επιλέξει να μην προτείνει την ανανέωση της θητείας του κ. Κάδ. Παπούλια, παρότι τούτο φαντάζει απίθανο στην παρούσα συγκυρία.

■ **Πέμπτον** -από ορκισμένους εχθρούς του πρώην πρωθυπουργού- διακινείται και η άποψη ότι η κίνηση του κ. Κ. Σημίτη εντάσσεται σε ένα ευρύτερο σχεδιασμό «αποσταθεροποίησης» του κ. Γ. Παπανδρέου, που θα μετεξελιχθεί σε ευθεία αμφισβήτηση της ηγεσίας, ακόμη και πριν από τις ευρωεκλογές του 2009.

Πολιτικό λάθος;

Πάντως, στο ΠΑΣΟΚ υπάρχουν και ορισμένοι που απορρίπτουν όλα τα παραπάνω σενάρια προβάλλοντας ένα έκτο, θεωρώντας πως ο κ. Κ. Σημίτης απλά διέπραξε ένα πολιτικό λάθος, όπως λένε ότι είχε συμβεί, και όταν εμφανίστηκε να παρεμβαίνει, τον περασμένο Σεπτέμβριο, στην κούρσα για την ηγεσία, μεταξύ των κ. Γ. Παπανδρέου και Ευ. Βενιζέλου. Κατά τις συγκεκριμένες πηγές, ο πρώην πρωθυπουργός «επηρεάζεται» τους τελευταίους μήνες από στελέχη, όπως ο κ. Β. Κοντογιαννόπουλος και ο κ. Ν. Μπίστης, που του προβάλλουν την εικόνα ότι ο κ. Γ. Παπανδρέου έχει απαξιώσει πλήρως το έργο του, και τον παρότρυναν τελικώς στο γνωστό σκηνικό σύγκρουσης του τελευταίου διμήνου.

Κ.Π. Παπαδόχου

Διχάζει τη βάση του ΠΑΣΟΚ η «διαγραφή»

Το 50% των ψηφοφόρων του κόμματος θεωρεί ότι αποδυναμώνεται ο Γ. Παπανδρέου, ενώ το 43% δεν θεωρεί απίθανη τη διάσπαση

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΖΟΥΛΑ

Τον πλήρη διχασμό της βάσης του ΠΑΣΟΚ φαίνεται να προκαλεί η προσωπική επιλογή του κ. Γ. Παπανδρέου να διαγράψει από την κοινοβουλευτική ομάδα του κόμματος τον πρώην πρωθυπουργό Κώστα Σημίτη. Η πλειοψηφία των ψηφοφόρων της αξιωματικής αντιπολίτευσης, μάλιστα, πιστεύει πως η απόφαση του κ. Παπανδρέου όχι μόνον δεν ενισχύει, αλλά αποδυναμώνει τη θέση του μέσα στο ΠΑΣΟΚ, ενώ το 43% εξ αυτών εκφράζει πλέον ανησυχία ακόμη και για τη διάσπαση του κόμματος.

Τα αποκαλυπτικά αυτά στοιχεία είναι τα βασικά συμπεράσματα της έκτακτης τηλεφωνικής έρευνας που διεξήγαγε -την Παρασκευή, αμέσως μετά τη διαγραφή Σημίτη- η Public Issue για την «Κ», η οποία επιβεβαιώνει τον αιφνιδιασμό και την αμηχανία των ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ μετά τις τελευταίες εξελίξεις.

Σε κάθε περίπτωση όσοι έσπευσαν ήδη από την Παρασκευή να προβλέψουν ότι η απρόσμενη πολιτική πυγμή που επέδειξε ο κ. Παπανδρέου θα αποτυπωθεί με θετικό τρόπο για τον ίδιο στην κοινή γνώμη, δεν φαίνεται να δικαιώνονται. Είναι μάλιστα εντυπωσιακό ότι στο σύνολο των ψηφο-

φόρων, ο κ. Παπανδρέου φαίνεται πλέον ακόμη πιο αποδυναμωμένος, στοιχείο που πρόσφανώς επιβεβαιώνει όσους από την πρώτη στιγμή διαφώνησαν με την απόφασή του επικαλούμενοι το επιχείρημα ότι «πρώην πρωθυπουργοί δεν διαγράφονται από το κόμμα τους».

Ας δούμε όμως τα στοιχεία αναλυτικά: Από το σύνολο των ερωτηθέντων μόνον το 32% έκρινε «μάλλον σωστή κίνηση» τη διαγραφή Σημίτη (πίν. 1), ενώ το 41% την αποδοκίμασε. Εσφαλμένη τη χαρακτήρισε και

το 41% των ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ, με το 40% ωστόσο να πιστεύει το αντίθετο, αναδεικνύοντας έτσι το απολύτως διχαστικό αποτέλεσμα που επέφερε η επιλογή Πα-

πανδρέου στη βάση της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Αξιοσημείωτο είναι ότι στους ψηφοφόρους της Ν.Δ. η διαγραφή του κ. Σημίτη αποδοκίμαστηκε ακόμη πιο έντονα (52% τη χα-

ρακτήρισαν λάθος, 43% σωστή), γεγονός που μπορεί να εξηγηθεί και από τη συμπάθεια με την οποία ενδεχομένως εξακολουθεί να αντιμετωπίζεται ο πρώην πρωθυπουργός από κάποιους ψηφοφόρους του μεσαίου χώρου.

Ακόμη πιο προβληματικά για τον κ. Παπανδρέου είναι τα συμπεράσματα της έρευνας που διερεύνησε αν με την επίμαχη απόφασή του ενίσχυσε τη θέση του στο κόμμα του (πίν. 2). Μόνον το 29% του συνόλου και το 33% των ψηφοφόρων του

επιλογής του κ. Παπανδρέου σε συνάρτηση με το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων. Οι έχοντες ανώτερη μόρφωση κατ' εξοχήν επέκριναν ως εσφαλμένη τη διαγραφή Σημίτη (48% τη χαρακτήρισαν λάθος και μόνο 27% σωστή), εν αντιθέσει με τους απόφοιτους δημοτικού οι οποίοι σε ποσοστό 37% την αποδοκίμασαν και μόνον 32% την αποδοκίμασαν. Στοιχείο που προφανώς θα προβληματίσει όσους εισηγήθηκαν στον κ. Παπανδρέου την ακραία λύση της διαγραφής...

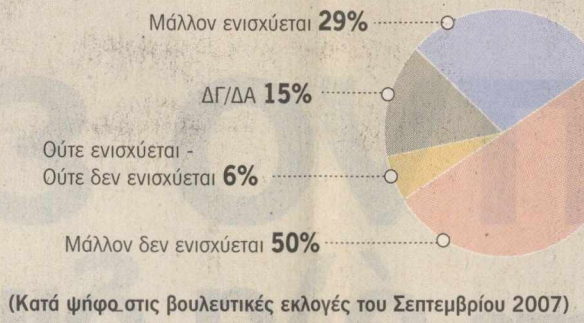
1 Γνώμη για την απόφαση του Γ. Παπανδρέου

Για την απόφαση του Γιώργου Παπανδρέου να θέσει εκτός Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΠΑΣΟΚ τον Κώστα Σημίτη, τι γνώμη έχετε; Πιστεύετε ότι είναι μια απόφαση μάλλον σωστή ή μάλλον λάθος;

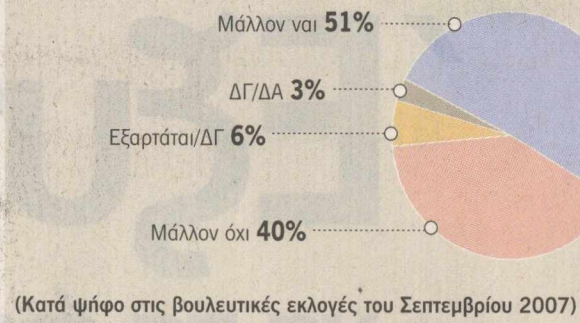
2 Γνώμη για την ενίσχυση του Γ. Παπανδρέου

Μετά από αυτή την απόφαση, πιστεύετε ότι ο Γιώργος Παπανδρέου μάλλον ενισχύεται μέσα στο ΠΑΣΟΚ ή μάλλον δεν ενισχύεται;

3 Γνώμη για την πιθανότητα διάσπασης του ΠΑΣΟΚ

Κατά τη γνώμη σας, υπάρχει πιθανότητα διάσπασης σήμερα στο ΠΑΣΟΚ, μάλλον ναι ή μάλλον όχι;

ΠΑΣΟΚ υιοθετεί αυτή την εκτίμηση, ενώ αντιθέτως το 50% του συνόλου, αλλά και της βάσης του ΠΑΣΟΚ, θεωρεί ότι ο κ. Παπανδρέου με τη διαγραφή Σημίτη αποδυναμώθηκε ακόμη περισσότερο.

Ετσι εξηγείται άλλωστε ότι το 51% της κοινής γνώμης δεν θεωρεί πλέον ως «απίθανο» το σενάριο της διάσπασης του ΠΑΣΟΚ (πίν. 3), ενδεχόμενο που χαρακτηρίζει ως πιθανό και το 43% των ψηφοφόρων της αξιωματικής αντιπολίτευσης, όσοι δηλαδή -παρεμπιπτόντως υπενθυμίζεται- στήριξαν τον κ. Βενιζέλο στις ενδοκομματικές εκλογές του Νοεμβρίου.

Μεγάλο ενδιαφέρον, τέλος, παρουσιάζει ένα ποιοτικό στοιχείο που προέκυψε από την «εξέταση» της

Η ταυτότητα της έρευνας

Η έρευνα έγινε από την Public Issue τηλεφωνικά στις 13/6/2008, με προσωπικές συνεντεύξεις σε πανελλαδικό δείγμα 583 ατόμων και σταθμίστηκε, εκ των υστέρων ως προς την ψήφο των βουλευτικών εκλογών του 2007.

Ένα «δώρο» με κόστος για τον Γ. Παπανδρέου

Επίδειξη πυγμής με εσωτερικό εχθρό τον Κ. Σημίτη

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΛΥΓΕΡΟΥ

Εάν κάποιος πριν από 20 χρόνια προέβλεπε ότι τον Κώστα Σημίτη δεν θα τον διέγραφε ο Ανδρέας αλλά ο Γιώργος Παπανδρέου, θα τον θεωρούσαν παραδοξολόγο. Πρώτον, επειδή εκτιμούσαν ότι ο ιδρυτής του ΠΑΣΟΚ δεν θα ανεχόταν για πολύ την ιδιότητα και συχνά προκλητική εσωκομματική αντιπολίτευση, που του ασκούσε ο μετέπειτα διάδοχός του. Δεύτερον, επειδή τότε φαινόταν απίθανο ο «αδύναμος πρίγκιπας» να εκλεγεί κάποτε πρόεδρος. Και τρίτον, επειδή ο Γιώργος ήταν ιδεολογικοπολιτικά πιο κοντά στον Κ. Σημίτη παρά στον φυσικό του πατέρα.

Μπορεί η διαγραφή να είναι εκ των υστέρων και συμβολική, αλλά δεν παύει να έχει τη σημασία της. Και κυρίως, επειδή προκλήθηκε κατά τρόπο που δεν δικαιώνει τον διαγραφέντα. Στην πραγματικότητα, ο Κ. Σημίτης προσέφερε ένα πολύτιμο δώρο στον Γ. Παπανδρέου. Του έδωσε την ευκαιρία να αναβιώσει το σενάριο του εσωτερικού εχθρού και να κάνει μια επίδειξη αρχηγικής πυγμής.

Προφανώς, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ δεν πρόκειται κατ' αυτόν τον τρόπο να λύσει το πολιτικό του πρόβλημα. Πολώνοντας τα πράγματα, όμως, παίρνει μια γερή ανάσα, τη στιγμή ακριβώς που τα αρνητικά ρεκόρ, που καταγράφουν όλες οι δημοσκοπήσεις, έκαναν την αρχηγική καρέκλα του να τριζει επικίνδυνα.

Αναμφίβολα, η διαγραφή του πρώην πρωθυ-

πουργού θα κοστίσει πολιτικοεκλογικά στο ΠΑΣΟΚ. Αυτό, όμως, δεν φαίνεται να απασχολεί τον Γ. Παπανδρέου. Παρ' ότι τρέφει ακόμα ελπίδες για τις επόμενες εκλογές, η προσπάθειά του στρέφεται κυρίως στο πώς θα παραμείνει στο τιμόνι του Κινήματος και στην πολύ πιθανή περίπτωση νέας εκλογικής ήττας. Με αυτό το κριτήριο η ρήξη με τον Σημίτη τον εξυπρέτησε.

Η επιστολή του πρώην πρωθυπουργού δεν εντάσσεται σε κάποιο πολιτικό σχέδιο. Εκμεταλλευόμενος το διάχυτο κλίμα απογοήτευσης, επιχείρησε ανέξοδα να αυτοπροβληθεί σαν ιδεολογικοπολιτικός γκουρού της κεντροαριστεράς και σαν «πατέρας» του ΠΑΣΟΚ. Το ζήτημα του δημοψηφίσματος ήταν μία αφορμή. Εάν ήθελε να επιστήσει την προσοχή στον πρόεδρο, θα μπορούσε να του πει τη γνώμη του προφορικά ή με απόρρητη επιστολή. Και βεβαίως, δεν θα χρησιμοποιούσε το πατερνλιστικό και σχεδόν προσβλητικό ύφος που χρησιμοποίησε.

Αυτό που δεν κατάλαβε ο Κ. Σημίτης, ήταν ότι ο Γ. Παπανδρέου δεν έχει πια να χάσει τίποτα. Ο βρεγμένος τη βροχή δεν τη φοβάται. Γι' αυτό και αντέδρασε δυναμικά. Εάν ο πρώην πρωθυπουργός είχε κάνει ένα υπεύθυνο και συνολικά πολιτικό διάβημα για την κατολίθωση του ΠΑΣΟΚ, θα είχε βρει απήχηση ακόμα και στους κομματικούς κύκλους, που παραδοσιακά τον αντιπαθούν. Ο όλος χειρισμός του, όμως, προκάλεσε αρνητικά σχόλια ακόμα και από εναπομείναντες πιστούς του.

Ως σοβαρός καθηγητής και αποτελεσματικός διαχειριστής, ο Κώστας Σημίτης θεωρήθηκε λυτρωτική λύση για το κόμμα που τον εξέλεξε και αρχηγό και πρωθυπουργό.

ΤΡΑΠΕΖΟΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ MARFIN

Εσωκομματικός αμφισβητίας, δελφίνος, αρχηγός, παράγων της ήττας

Η αλήθεια είναι ότι η εξέλιξη αυτή δεν είναι η καλύτερη για έναν επί οκταετία πρωθυπουργό και πρόεδρο του Κινήματος. Η πορεία του Κ. Σημίτη προς την κορυφή, άλλωστε, ήταν ένας σκληρός μαραθώνιος. Και μόνο το γεγονός ότι παρέμεινε για πάνω από 20 χρόνια στα ανώτατα κλιμάκια ενός κόμματος, που ο ίδιος θεωρούσε πως δεν τον εξέφραζε, καταδεικνύει ότι πρόκειται για ένα σκληροτράχηλο και στοχοπροσληγμένο άτομο. Μπορεί να ένιωθε συχνά αποστροφή και για το κόμμα του και για τους συντρόφους του, αλλά είχε διαβλέψει σωστά ότι το «πράσινο» όχημα οδηγούσε στην εξουσία. Γι' αυτό κι όταν ξέσπασε η μεγάλη εσωκομματική κρίση της πρώτης περιόδου του ΠΑΣΟΚ, ο ίδιος εμμέσως πλην σαφώς εγκατέλειψε τους συντρόφους του της Δημοκρατικής Αμυνας.

Συνεπής στις αντιλήψεις του

Αναμφίβολα, η μακρά πορεία του σ' ένα περιβάλλον, εντός του οποίου ο ίδιος δεν ένιωθε και πολύ άνετα, επικαθόρισε και την ψυχολογία και τη συμπεριφορά του. Εάν από τη φύση του ήταν συγκρατημένος και εσωστρεφής, η θητεία του στο ΠΑΣΟΚ τον κατέστησε κρυψίνοα. Πρέπει, ωστόσο, να του αναγνωριστεί ότι, παρά τους κατά καιρούς ελιγμούς του, παρέμεινε φορέας πολιτικών αντιλήψεων και δεν εξέπεσε στην κατηγορία των «πολιτικών υπαλλήλων». Και μάλιστα, με τον τρόπο του κατά βάση παρέμεινε συνεπής με τις αντιλήψεις του.

Η μετάβαση του Κ. Σημίτη από την κατάσταση του πολιτικά ιδιόρρυθμου στην κατάσταση του εσωκομματικού αμφισβητία άρχισε το 1987-88, αμέσως μετά την παραίτησή του από το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας. Ήταν το βήμα, με το οποίο ενέταξε τον εαυ-

τό του στη χορεία των δελφίνων.

Η κριτική του προς τον Α. Παπανδρέου, δειλή αλλά συνεπής, εντεινόταν όταν οι συνθήκες το επέτρεπαν και υποχωρούσε όταν η θερμοκρασία ανέβαινε. Η τακτική Σημίτη ήταν απλή στη σύλληψη και έμοιαζε με σχοινοβασία: Αμφισβητούσε τον αρχηγό του και επέκτεινε την κριτική του σε πτυχές της κυβερνητικής πολιτικής για να ανεβάζει τις μετοχές του στην κοινωνία. Δεν ακολούθησε, όμως, ποτέ γραμμή μετωπικής σύγκρουσης.

Εάν ο ιδρυτής τον έδιωχνε από το ΠΑΣΟΚ θα έπρεπε να δοκιμάσει την τύχη του στην πολιτική σκηνή με τις δικές του δυνάμεις. Κι αυτό δεν το ήθελε με τίποτα, προφανώς, επειδή γνώριζε τις συνέπειες. Με άλλα λόγια, έπαιζε στο όριο. Ο Κ. Σημίτης δεν διεγράφη για δύο λόγους: Πρώτον, ο Α. Παπανδρέου διαφωνούσε μαζί του και τον αντιπαθούσε, αλλά τον θεωρούσε εκφραστή ενός ρεύματος και ως τέτοιον τον ανεχόταν. Και δεύτερον, γιατί σε κρίσιμες στιγμές οι Γ. Γεννηματάς, Κ. Λαλιώτης και Α. Τσοχατζόπουλος παρενέβησαν κατευναστικά στον αρχηγό για να αποτρέψουν τη λήψη πειθαρχικών μέτρων.

Λυτρωτική λύση

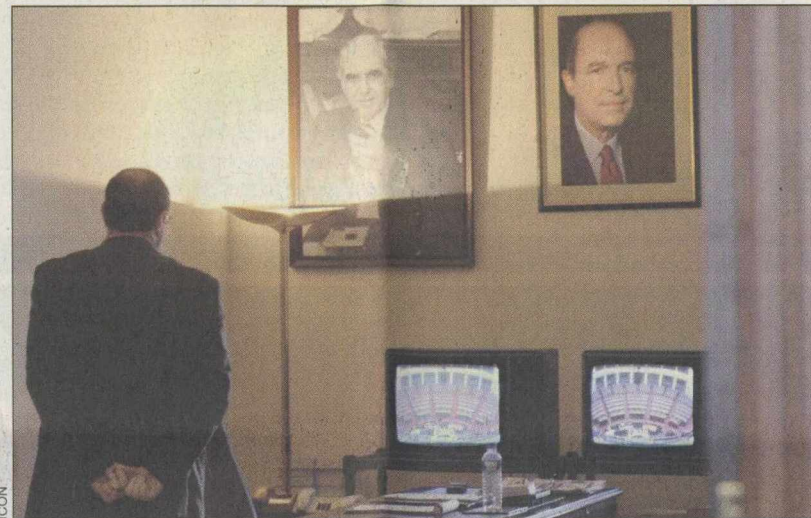
Η εκλογή του Κ. Σημίτη οφείλεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στο γεγονός ότι στο διάστημα 1994-95 ο ασθενής Α. Παπανδρέου, ανεχόμενος τα καμώματα της συζύγου του Δήμητρας, είχε προκαλέσει βάνουσα την κοινή γνώμη. Με τον τρόπο αυτό, είχε κατά διαστολή αναγορεύσει τον εσωκομματικό αντίπαλό του σε λυτρωτική λύση. Τα ΜΜΕ είχαν φιλοτεχνήσει συστηματικά και επίμονα το πορτρέτο του σοβαρού καθηγητή και αποτελεσματικού διαχειριστή.

Ως ηγέτης, ο Κ. Σημίτης αντιμετώπιζε τα στελέχη με λογική φατριάς και όχι με αξιολογικά κριτήρια. Στην πραγματικότητα, δεν μπόρεσε ποτέ να υπερβεί τον ρόλο του ομάδάρχη, να αρθεί στο ύψος του αξιώματός του και να συμπεριφερθεί ως πρόεδρος όλου του ΠΑΣΟΚ. Οι αιτίες που τον εξώθησαν στο περιθώριο είναι οι ίδιες που τον εκτόξευσαν στην ηγεσία. Το 1996, κέρδισε την εσωκομματική μάχη, λόγω δημοσκοπήσεων, επειδή το ΠΑΣΟΚ θεωρούσε ότι αυτός ήταν ο νικηφόρος. Το 2003, το ίδιο κόμμα αξιωματούχων τον θεώρησε παράγοντα ήττας. Και τον πίεσε εμμέσως πλην σαφώς να δρομολογήσει τη διαδοχή του. Εάν υποχώρησε δεν το έκανε τόσο επειδή πείστηκε, όσο επειδή δεν ήθελε να πει το πικρό ποτήρι της εκλογικής πανωλεθρίας.

Ο τρόπος που μεθόδευσε τη διαδοχή του είναι αποκαλυπτικός μιας νοοτρο-

πίας. Προώθησε με ανακτορικό τρόπο τον Γ. Παπανδρέου στην προεδρία, δίνοντάς του το «δακτυλίδι». Δεν ήταν μόνο ότι τον είχε στηρίξει το 1996 στην κρίσιμη μάχη της διαδοχής. Ήταν κυρίως το γεγονός ότι ο πρωτότοκος του ιδρυτή ήταν μακράν το δημοφιλέστερο στέλεχος του ΠΑΣΟΚ.

Ο θάνατος του πατέρα κατά μια τραγική ειρωνεία λειτουργήσε σαν εφελτήριο για την πολιτική απογείωση του υιού. Αν και ο Γιώργος δεν ήταν κι ούτε παρουσιαζόταν σαν πολιτική προέκταση του Ανδρέα, η πολιτική κληρονομιά των Παπανδρέου πέρασε σε αυτόν μ' έναν αδιόρατο αλλά πολύ αποτελεσματικό τρόπο. Φωτισμένος από την αρχέγονη ακτινοβολία της «δυναστείας», μέσα σε ελάχιστο χρόνο, ο «Γιωργάκης» απέκτησε στα μάτια της κοινωνίας ανάστημα πολιτικού πρωταγωνιστή. Δεν ήταν πια ο «αδύναμος πρίγκιπας», αλλά ο κληρονόμος.

Ο Ανδρέας Παπανδρέου διαφωνούσε με τον Κ. Σημίτη, αλλά τον θεωρούσε εκφραστή ενός ρεύματος και ως τέτοιον τον ανεχόταν.

Σημαντικό ρόλο για τη μεθόδευση της διαδοχής έπαιξε και το γεγονός ότι ο Κ. Σημίτης θεωρούσε πως με τον Γ. Παπανδρέου το ΠΑΣΟΚ δεν θα απομακρυνόταν από τον δρόμο στον οποίο ο ίδιος το είχε στρέψει. Ο διάδοχος δεν επρόκειτο να αναζητήσει μια σύγχρονη εκδοχή της ανδρεοπαπανδρεϊκής πολιτικής. Με άλλα λόγια, προωθώντας τον υιό, έβαζε οριστικά την ιδεολογική κληρονομιά του πατέρα. Η διαδοχή, λοιπόν, ήταν περισσότερο συνέχεια παρά τομή.

Ασφυκτικές πιέσεις

Πολύ σύντομα φάνηκε ότι στις σχέσεις των δύο άρχισαν να συσσωρεύονται νέφη. Ο Κ. Σημίτης ασκούσε ασφυκτικές πιέσεις στον νέο αρχηγό να γίνει απολογητής των πεπραγμένων της οκταετίας, όταν η λαϊκή ετυμολογία και η γνώμη των πολιτών ήταν προς την αντίθετη κατεύθυνση. Εκτός αυτού, ο πρώην πρωθυπουργός θα ήθελε ο διάδοχός του να τον συμβουλευτεί συστηματικά.

Το βιβλίο «Πολιτική για μια δημοκρατική Ελλάδα» και η ομιλία του συγγραφέα στην εκδήλωσή παρουσίασής του, το φθινόπωρο 2005, ήταν ένα εκκωφαντικό πολιτικό παρών. Ο Κ. Σημίτης δεν μεθόδευε την επιστροφή του στην ηγεσία του ΠΑΣΟΚ. Ήθελε, όμως, να επηρεάζει άμεσα τη χάραξη της πολιτικής γραμμής, αλλά και να κατοχυρώσει ρόλο στις εσωκομματικές εξελίξεις.

Η διάλεξη του πρώην πρωθυπουργού στην ειδική εκδήλωση του ΟΠΕΚ τον Ιανουάριο 2007 δεν ήταν μόνο μια κριτική στο πολιτικό σύστημα. Ήταν και μια έμμεση κριτική στον τρόπο που ο Γ. Παπανδρέου διευθύνει πολιτικά το ΠΑΣΟΚ. Εκείνη τη φορά κεντρικός στόχος του δεν ήταν, όπως τις

προηγούμενες, να υπερασπίσει τα πεπραγμένα της πρωθυπουργικής θητείας του. Ήταν να στείλει το μήνυμα ότι διαθέτει λύσεις για τα προβλήματα της χώρας σε μια εποχή που ο διάδοχός του εμφανιζόταν αναποτελεσματικός, χωρίς πολιτική στρατηγική και προγραμματικό λόγο.

Στήριξη Βενιζέλου

Μετά την εκλογική ήττα του Σεπτεμβρίου 2007, ο Κ. Σημίτης στήριξε αποφασιστικά τον Ευ. Βενιζέλο. Το γεγονός, μάλιστα, ότι ο υποψήφιος για την προεδρία πήγε την επομένη των εκλογών να «φιλήσει το χέρι» του πρώην πρωθυπουργού τον ταύτισε με τον Σημιτισμό. Αυτός ήταν ένας από τους βασικούς λόγους που έχασε τη μάχη για την προεδρία.

Η μεγάλη αντίφαση του «ιστορικού ΠΑΣΟΚ» είναι ότι όρθωσε το ανάστημά του για να υπερασπίσει τον Γ. Παπανδρέου, με τον οποίον έχει ελάχιστη σχέση στο ιδεολογικοπολιτικό επίπεδο. Μέσω αυτού, όμως, πήρε μια καθυστερημένη εκδίκηση από τον Σημιτισμό, υποστηρίζοντας ένα όνομα και όχι έναν ηγέτη, τον εκπρόσωπο μιας πολιτικής δυναστείας κι όχι τον εκφραστή μιας πολιτικής στρατηγικής. Έτσι εξηγείται το γεγονός ότι ένας μεγάλος αριθμός στελεχών και μελών υποστήριξε τόσο σθεναρά τον ηττημένο αρχηγό, ενώ τον θεωρούσε όχι μόνον ιδεολογικοπολιτικά διαφορετικό, αλλά και ακατάλληλο για ηγέτη.

Από εκεί και πέρα, οι σχέσεις του σημερινού προέδρου με τον προηγούμενο πέρασαν οριστικά στη ζώνη της αντιπαλότητας. Η ρήξη αυτών των ημερών μπορεί να μην ήταν προδιαγεγραμμένη, αλλά το κλίμα ήταν έτοιμο για μια τέτοια εξέλιξη.

Στ. Λ.